

Bygga i kulturmiljö

Munkedals kommun

Åboland

ÅBOLAND

- dalsänka med varierat, fornlämningsrikt kulturlandskap och bebyggelse kring äldre vägsträckning

Miljön omfattar en liten och väl avgränsad dalsänka ett stycke öster om Kärnsjön. Här finns ett varierat och öppet kulturlandskap med åkrar, ängar och hagmarker. På slutningarna ned mot dalen i norr och sydväst finns lämningar av forntida ursprung i form av en domarring, två gravfält, en grupp av långhögar samt ett område med fossila åkrar.

Ett stycke av en äldre vägsträckning finns kvar väster om landsvägen. Där den gamla vägsträckningen viker av ligger en affär. Ett stycke längre norrut finns en liten stenvälvbro i ett spann. Intill det äldre vägnittet ligger en liten förtätning av hus. Här har funnits gästgiveri sedan åtminstone 1740-talet och fram till 1911.

Bebyggelsen i Åboland är traditionellt placerad i höjdlägen runt dalen såsom är fallet med Liane och Väjebol. Liane, vars bostadshus är ett falurött dubbelhus från omkring 1830-40-talet, har nyttjats som skola. Gården är vackert belägen och är inramad av ett äldre kulturlandskap.

Varför och hur?

I kommunens kulturminnesvårdsprogram är ett område i Åboland avgränsat som en kulturhistoriskt värdefull miljö. I programmet sägs att äldre bebyggelse bör underhållas och vårdas så att dess karaktär bevaras.

Affären är en samlingspunkt i Åboland

Detta kartutsnitt visar hur den miljö är avgränsad som är utpekad som kulturhistoriskt värdefull i kommunens kulturminnesvårdsprogram från 1995

SE DIG OM I LANDSKAPET

När du ska bygga nytt, om eller till - se dig omkring, hur fint och naturligt man traditionellt har anpassat sig till naturens och landskapets förutsättningar. Den äldre bebyggelsen ligger i kanten av den uppodlade marken.

En fastighet är en helhet och det är därför viktigt att inte bara tänka över hur bostadshuset ska vara utformat, utan även hur t ex tillfartsväg, uthus, inhägnader, trädgård och övriga marker ska se ut.

Byggnadstradition

Bebyggelsen kring Åboland är som helhet ganska traditionell.

Den vanligast förekommande hustypen på den bohuslänska landsbygden är det så kallade dubbelhuset. Det har en storlek och planlösning som mycket väl går att anpassa till ett modernt boende - oavsett om det handlar om ny- eller ombyggnad. Dubbelhusen har fina proportioner och rumssamband. De går att komplettera med tillbyggnader som mindre verandor och förstugor.

Äldre hus är byggda med de traditionella byggnadsmaterialen - sten i sockeln, träpanel på fasaderna och tegelpannor på taken. Rödfärg hör, liksom ljusa oljefärger, till byggnadstraditionen. Äldre byggnadstradition avspeglar sig också i utformning av fönster, dörrar och snickeridetaljer. Bostadshusen brukar vara väl placerade i terrängen så att man får bra källarutrymmen.

Helhet

Säkert vill du att ditt hus ska vara vackert och passa in i landskapet och i den övriga bebyggelsen i Åboland. Fundera över vilka kvaliteter huset har eller är tänkt att få innan du bestämmer dig för hur din om- eller nybyggnad ska bli. Utformning av detaljer, allt ifrån sockel till skorsten, är viktigt för helheten. Ett varsamt underhåll av boningshus och andra byggnader är också av stor vikt. Försök att i möjligaste mån ta tillvara de värden som finns.

ANSVARET ÄR DITT

Om ditt hus är beläget i detta område är det en hel del du får göra utan att söka bygglov. Du får bland annat:

- Bygga till ditt bostadshus, med max 25 % av det befintliga husets byggnadsyta (dock max 50 m²)
- Byta fasadmaterial och fönster
- Måla om fasader
- Bygga friggebod om max 15 m²
- Uppföra en komplementbyggnad som carport, förråd, växthus m m, om de inte förtar intrycket av huvudbyggnaden.

Det kan i vissa fall krävas tillstånd från andra myndigheter och tänk på att du alltid behöver grannens medgivande om du vill bygga närmare tomtgränsen än 4,5 meter. Ändringar av befintlig byggnad ska göras med varsamhet så att dess karaktär bibehålls. För att bygga ett nytt bostadshus behöver du söka bygglov hos kommunens miljö- och byggnämnd. Du behöver också bygglov för ändrad användning, större tillbyggnad m m. Ta alltid kontakt med kommunen för att informera dig om vad som gäller!

Det är ditt ansvar att försöka se till att det du gör smälter bra in i landskapet, ser vackert ut och inte sänker värdet på den kulturmiljö du bor i - vårt gemensamma kulturarv. Det viktigaste är att man tänker efter före och använder sina pengar och egna och andras kunskaper på rätt sätt. Dra dig inte för att kontakta någon med specialkunskaper på området, det finns goda råd att få på nära håll - helt gratis!

VÅRT MUNKEDAL

Kommunen har en mycket variationsrik kulturmiljö med spår ända från 8000 f Kr fram till idag. Här finns allt från vackra, anrika herrgårdsmiljöer och storslagna kulturlandskap, till mindre kända men ändå mycket betydelsefulla torpmiljöer i skogslandskapet.

I denna folder kan du läsa mer om Åboland, som är en av dessa pärlor.

Kontakta oss

På kommunens miljö- och byggavdelning kan du få hjälp med vad som gäller vid bygglov och du kan även få råd om hur du ska tänka när du står inför ett byggprojekt.

Munkedals kommun

Miljö- och byggförvaltningen

455 80 Munkedal

e-post: munkedal.kommun@munkedal.se

tel: 0524-18000

fax: 0524-18110

En innehållsrik hemsida www.munkedal.se

Besök kommunens hemsida där även motsvarande informationsblad för andra kulturmiljöer finns att läsa. På hemsidan kan du också studera kommunens översiktsplan, ÖP 2001, där frågor kring natur- och kulturmiljövård är en viktig del. Kulturminnesvårdsprogrammet finns tillgängligt i sin helhet på kommunkontoret.

Kunskap om bohuslänsk byggnadstradition

På Bohusläns museum arbetar människor med kunskaper om hur man kan gå tillväga för att anpassa om- och tillbyggnader till den lokala byggnadstraditionen. Här finns också en samlad kunskap om äldre byggnadstekniker, traditionella färger och material.

Bohusläns museum

Box 403

451 19 Uddevalla

e-post: museum@bohusmus.se

tel: 0522-656500

fax: 0522-656505

hemsida: www.bohusmus.se

Lokalt tänkande och kunskap med rötter

“Man ska inte gå över ån efter vatten” är ett gammalt klokt ordstäv. I din bygd finns människor som är särskilt intresserade av frågor kring bygdens utveckling och historia.

Hede hembygdsförening

kontaktperson: Arne Hagberg

tel: 0524-31073

